

رازهای پشت پردهٔ واحدی در موساد که ملت ها را دور می زند و دولت ها را می خرد!

تول ملت را دور می زند!

ساره کاظمی

موساد، سازمان اطلاعات خارجی اسرائیل، به عنوان یکی از مرموزترین و پیچیده ترین نهادهای امنیتی جهان شناخته شده است. عملیات های مخفی، ترور های هدفمند و جاسوسی های پیشرفته بخش قابل توجهی از چهره عمومی آن را شکل می دهد. اما پشت این چهره امنیتی،

واحدی با نام «level» وجود دارد که به همان اندازه اهمیت دارد، درحالی که نقش واقعی آن کمتر شناخته شده است. این واحد همان وزارت خارجه در سایه اسرائیل است که روابط محرمانه و پنهان با کشورهای بی طرف را برقرار می کند که اسرائیل با آن ها رابطه رسمی ندارد. «تول» سال هاست نقشی کلیدی در مهندسی سیاست منطقه ای ایفا کرده و پیمان ها و توافقی هایی را شکل داده که افکار عمومی هیچ گاه در آن ها نقشی نداشته اند. این گزارش با معرفی این واحد، پرده از فعالیت های آن برمی دارد.

تول؟

به نقل از تایمز اسرائیل، واحد «اقدام سیاسی و ارتباطات» که در عبری با نام تول شناخته می شود یکی از بخش های کلیدی موساد است که ترکیبی از عملیات های اطلاعاتی و دیپلماسی مخفی را مدیریت می کند. اهمیت این بخش در آن است که بسیاری از تغییرات بزرگ منطقه ای، از پیمان های صلح گرفته تا توافقی های امنیتی و اقتصادی، در مرحله اول در دفاتر و مذاکرات سری این واحد کلید خورده اند. از این منظر، این واحد یکی از بازیگران اصلی در دیپلماسی و پیشبرد سیاست منطقه ای محسوب می شود.

واحد تول در ساختار موساد از دهه ۵۰ شمسی تعریف شد. مأموریت آن از همان ابتدا روشن بود: ایجاد و مدیریت روابط پنهان اسرائیل با کشورهای که حاضر به رابطه رسمی نبودند. به نوشته هاآرتص، نخستین فعالیت های شناخته شده این واحد، مربوط به تماس های پنهانی با مراکش و برخی کشورهای آفریقایی در دهه ۵۰ شمسی بوده است. در این دوره، مأموران تول با پوشش دیپلماتیک و تجاری وارد صحنه شدند تا پل ارتباطی ایجاد کنند. بعدتر این کانال ها در ماجرای پیمان های صلح و همکاری های امنیتی گسترده به کار گرفته شد. نقش این واحد با گذشت زمان و به ویژه از دهه ۷۰ به بعد، پرزنگ تر شد و تبدیل به مرکز اصلی هماهنگی دیپلماسی پنهان اسرائیل گردید، به نحوی که بخشی از پروژه های مهمی مانند روند عادی سازی روابط با اردن، مذاکرات غیرعلنی با کشورهای حاشیه خلیج فارس و همین طور پیمان ابراهیم از دل همین ارتباطات بیرون آمد.

چگونگی عملکردش

تول با مهارت و پیچیدگی ویژه ای روابط پنهان رژیم را مدیریت می کند. یکی از مهم ترین ابزار های این واحد، ایجاد تهدیدها و نگرانی های مشترک و بهره برداری از آن ها است. به طور مثال با ایجاد هراس از نفوذ ایران برای کشورهای عربی، آن را به عنوان تهدید مشترک معرفی می کند. نیویورک تایمز در گزارشی افشا می کند که تول با ارائه اطلاعات از این تهدیدها و پیشنهاد همکاری های امنیتی، ابتدا اعتماد مقامات کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس را جلب می کند و زمینه ای برای گفت وگو های محرمانه فراهم می آورد و به این بهانه راه های ارتباطی را کانال می زند. مأموران تول معمولاً آموزش دیده اند تا در پوشش های دیپلماتیک، تجاری، پژوهشی یا فرهنگی فعالیت کنند و به طور هم زمان چندین هدف را دنبال کنند: جمع آوری اطلاعات، برقراری کانال های ارتباطی و شکل دهی به توافقی های اولیه. این مأموران ممکن است به عنوان اعضای هیئت های اقتصادی، نمایندگان شرکت های بین المللی یا مشاوران پژوهشی ظاهر شوند و با ظرافت کامل، مقامات محلی و نخبگان کشور مقصد را جذب و با اسرائیل ارتباط دهند.

در بسیاری موارد، تول از واسطه ها و میانجی ها استفاده می کند. این افراد می توانند سیاستمداران بازنشسته، رهبران قبایل یا حتی مقامات اطلاعاتی کشورهای ثالث باشند که به عنوان حلقه های میانی عمل می کنند. این واسطه ها امکان این را می دهند که مذاکرات حساس بدون مواجهه مستقیم با مقامات رسمی انجام شود و خطرات سیاسی کاهش یابد.

برخی پروژه هایش

مطابق با گزارش هاآرتص، واحد تول موساد با ایجاد شبکه های مخفی در مراکش، ارتباطات اولیه را برقرار کرد. این شبکه ها شامل سازمان «ها-میسگرت» بودند که با هدف مهاجرت مخفیانه یهودیان مراکشی به اسرائیل فعالیت می کردند و در واقع به دنبال ایجاد و گسترش ارتباطات با خواص سیاسی این کشور بودند. در دهه ۱۳۶۰ شمسی، شاه حسن دوم با شیمون پرن، وزیر دفاع اسرائیل در رباط دیدار کرد و با وجود واکنش های منفی در جهان عرب، روابط پنهانی ادامه یافت و نهایتاً در سال ۱۳۹۹، پس از توافقات میان اسرائیل و ایالات متحده، مراکش روابط رسمی با اسرائیل برقرار کرد. در همان سال، این واحد نقش تعیین کننده ای در خاورمیانه ایفا کرد و با شناسایی منافع مشترک و تهدیدات منطقه ای، مذاکرات محرمانه و اعتماد سازی میان اسرائیل و کشورهای امارات، بحرین و سودان را مدیریت کرد. زمینه همکاری های اقتصادی و امنیتی را فراهم آورد و مسیر روابط رسمی را هموار کرد. به نقل از نیویورک تایمز ارتباطات مخفی اعضای این واحد با سودان سال ها ادامه داشت. تول مأمورانی را به خارطوم فرستاد تا در پوشش همکاری های امنیتی، مذاکرات پنهان را پیش ببرد. این روند نهایتاً در سال ۱۳۹۹ به توافق عادی سازی انجامید، توافقی که با مخالفت عمومی شدید مواجه شد. تول با ایجاد کانال های پنهان با امارات متحده عربی، پیش از توافق رسمی، زمینه همکاری های امنیتی و اطلاعاتی را برقرار کرد و در نهایت به برقراری روابط دیپلماتیک مستقیم و امضای توافقی های پروازی، سرمایه گذاری و همکاری های اقتصادی کمک کرد. پیمان های ابراهیم نقطه اوج فعالیت این واحد در سال های اخیر در خاورمیانه بوده است؛ تول سال ها پیش از امضای رسمی، با امارات و بحرین مذاکره کرده و زمینه رسمیت این پیمان را ایجاد نمود. به موازات آن، روابط محرمانه ای با عربستان سعودی و دیگر کشورهای خلیج فارس ایجاد کرد. اگرچه هنوز ارتباط رسمی صورت نگرفته است. به رغم تحولات منطقه ای مأموران این بخش همچنان برای پیشبرد اهداف رژیم متناصب با شرایط مقتضی فعالیت می کنند. این واحد عملاً مسیر تحولات استراتژیک در خاورمیانه را شکل می دهد.

ودرنهایت، ضرر هایش!

واحد تول نماد دیپلماسی امنیت محور اسرائیل است؛ دیپلماسی ای که به جای ایجاد اعتماد و همکاری میان ملت ها، بر پایه ترس از تهدید های مشترک غیرواقعی و منافع برخی از اعضای دولت ها بنا شده است. این واحد با گسترش نفوذ رژیم در آفریقا و کشورهای حوزه خلیج فارس، موفق شده اهداف استراتژیک خود را پیش ببرد، اما هزینه این نفوذ راتنها ملت های منطقه با بی ثباتی سیاسی و عدم شفافیت می پردازند.

یکی از ویژگی های کلیدی روش آن ها، تمرکز بر مهندسی سیاسی از بالا به پایین است. یعنی توافقات و ارتباطات عمدتاً در سطح حاکمان و نخبگان شکل می گیرد و افکار عمومی عملاً از آن بی خبر می ماند. این شیوه به این سازمان اجازه می دهد تا توافقی های حساس و پیچیده را سریع تر پیش ببرد؛ توافقاتی که اگر علنی باشند، در جامعه مقصد با مخالفت مواجه می شوند و مشروعیتشان زیر سؤال می رود. به بیان دیگر، تول روابط پنهان را به ابزاری برای تضمین منافع سیاسی و امنیتی اسرائیل تبدیل می کند. این واحد نه تنها ارتباط ایجاد می کند، بلکه با ظرافت پیش نیاز عملیات هایش، زمینه های عادی سازی، پیمان های امنیتی و پروژه های اقتصادی محرمانه را نیز فراهم می سازد.

چهره های نام آشنایش

جزئیات اعضای واحد تول به شدت محرمانه است و موساد هرگز آن ها را به طور رسمی معرفی نکرده است. با این حال، تایمز اسرائیل چند چهره را به عنوان مسئولان این بخش معرفی کرده است. یاکوف کاروز یکی از اولین رؤسای آن بود. دیوید میدان نیز در دهه ۸۰ ریاست این واحد را برعهده داشته است. همچنین برخی چهره ها به عنوان بازیگران کلیدی آن شناخته می شوند. برای مثال، یوسی کوهن که ریاست موساد را بین سال های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ برعهده داشت، پیش از ریاست خود مسئول روابط خارجی موساد بود و نقش مستقیم در فعالیت های این سازمان داشت.

کوهن که از مخالفان نتانیاهو است، دو هفته گذشته در مصاحبه خود با شبکه ۱۲ اسرائیل اظهار داشت که دستکش هایش را درآورده و باید با مردم اسرائیل صادق باشد و ضمن انتقاد از نتانیاهو به اهمیت دیپلماسی پنهان در ایجاد روابط با کشورهای عربی و نقش خود در توافقات ابراهیم اشاره کرد. از دیگر افراد مؤثر در این واحد تسفی زامیر و شبتهای شواویط، رؤسای پیشین موساد هستند که در دوران خود ارتباطات محرمانه با مراکش و برخی کشورهای آفریقایی را مدیریت کردند و به ایجاد کانال های ارتباطی پایدار کمک کردند. شبتهای شواویط، در مصاحبه ای با پاتریک بت دیوید در مهر ۱۴۰۰، به نقش خود در ایجاد روابط با کشورهای عربی اشاره کرد و اظهار داشت «ما در حال ایجاد روابط با کشورهای عربی بودیم که در ظاهر تمایلی به ارتباط با اسرائیل نداشتند.»

در دوره های بعدی، دیوید برنآ، مدیر فعلی موساد مذاکرات مخفیانه با عربستان سعودی و دیگر کشورهای منطقه را دنبال می کرد. وی در سخنرانی خود در اجلاس جهانی تروریسم در شهریور ۱۴۰۰ اظهار داشت «ما باید با کشورهای منطقه همکاری کنیم تا تهدیدات مشترک را شناسایی و مقابله کنیم.» این سخنرانی به خوبی نشان دهنده رویکرد تول است.